

PROGRAM

PROFILAKTYCZNO – WYCHOWAWCZY

W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 16

W ZESPOLE SZKOLNO – PRZEDSZKOLNYM NR 1

W GLIWICACH

SPIS TREŚCI.

- 1. Preambuła.**
- 2. Diagnoza potrzeb szkoły.**
- 3. Analiza zasobów szkoły.**
- 4. Cele programu profilaktyczno – wychowawczego.**
- 5. Misja i wizja szkoły. Model absolwenta.**
- 6. Ceremoniał szkoły.**
- 7. Ewaluacja programu.**
- 8. Strategie profilaktyczno – wychowawcze:**
  - 8.1. Ważne wydarzenia w życiu szkoły.**
  - 8.2. Akcje społeczne i charytatywne.**
  - 8.3. Lekcje wychowawcze.**
  - 8.4. Zajęcia pozalekcyjne.**
  - 8.5. Działania biblioteczne.**
  - 8.6. Działania świetlicowe.**
  - 8.7. Innowacje pedagogiczne.**
  - 8.8. Zajęcia wychowania do życia w rodzinie.**
  - 8.9. Programy nauczania.**

PREAMBUŁA.

Szkoła Podstawowa nr 16 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1 Gliwicach oprócz podstawowej funkcji edukacyjnej, pełni także funkcję wychowawczą oraz profilaktyczną. Mają one na celu kształtowanie w dziecku poczucia odpowiedzialności za własny rozwój.

Wychowanie to proces wspierania wychowanka w rozwoju angażujący wszystkich nauczycieli, wychowawców oraz wychowanka, pozostających w osobowej relacji, współdziałających w osiągnięciu celów wychowawczych tj. pełnej dojrzałości w czterech podstawowych sferach:

- fizycznej,
- emocjonalnej
- intelektualnej
- społecznej i duchowej.

Dojrzałość fizyczną należy rozumieć jako prowadzenie zdrowego stylu życia, dojrzałość emocjonalną – jako ponoszenie odpowiedzialności za siebie i współodpowiedzialności za innych oraz otaczający świat, dojrzałość intelektualną - jako ponoszenie odpowiedzialności za własny rozwój intelektualny, dojrzałość społeczną – jako konstruktywne pełnienie ról społecznych, oraz dojrzałość duchową – jako posiadanie konstruktywnego systemu wartości oraz poczucia sensu życia i istnienia człowieka.

Wszyscy nauczyciele i wychowawcy odpowiadają za tworzenie warunków do rozwoju, zaś wychowanki za korzystanie z istniejących warunków w celu realizacji zadań rozwojowych.

Uzupełnieniem działań wychowawczych w szkole są działania profilaktyczne, które razem stanowią bazę do stworzenia świadomego swojej wartości, potrzeb innych oraz umiającego sobie poradzić w sytuacjach kryzysowych, młodego człowieka.

Profilaktyka to kompleksowa interwencja kompensująca niedostatki wychowania, która obejmuje równoległe trzy obszary działania:

- wspomaganie wychowanka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi jego prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu, czyli budowanie odporności i konstruktywnej zaradności.
- ograniczanie i likwidowanie czynników ryzyka, które zaburzają prawidłowy rozwój i dezorganizują zdrowy styl życia.
- inicjowanie i wzmacnianie czynników chroniących, które sprzyjają prawidłowemu rozwojowi oraz umożliwiają prowadzenie zdrowego stylu życia.

To, co łączy wychowanie i profilaktykę – jest to aspekt wartości i norm, w nawiązaniu do których są prowadzone działania. Dzięki urzeczywistnianiu wartości i norm wychowanek zyskuje spójne środowisko wychowawcze, to dzięki nim wychowawcy mogą współpracować, to w świetle wartości i norm życie człowieka oraz funkcjonowanie społeczeństwa stają się dla wychowanka zrozumiałe.

PODSTAWA PRAWNA.

- Konstytucja RP art.48 ust. 1, art. 53 ust 3, art. 72 ust 1.
- Konwencja o prawach dziecka. (Dz. U. z 23.12.1991 r.)
- Ustawa z dnia 14 lutego 2016 r. Prawo Oświatowe (Dz. U z 2017 r. poz. 59).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii tekst jednolity (Dz. U z 2017 r. poz. 783).
- Rozporządzenie Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzonych w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U poz. 1249).
- Rozporządzenie Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U poz. 356).

DIAGNOZA POTRZEB SZKOŁY.

Diagnoza potrzeb Szkoły Podstawowej nr 16 w Gliwicach oparta jest na analizie dokumentacji szkolnej: raportach z ewaluacji wewnętrznej szkoły, dzienników lekcyjnych, dzienników zajęć specjalistycznych, opinii i orzeczeń Poradni Pedagogiczno - Psychologicznej, teczek indywidualnych dzieci, obserwacji dziecka, analizy indywidualnych przypadków. Poza tym z rozmów (notatki ze spotkań): z Radą Rodziców, Samorządem Uczniowskim, z pozostałymi uczniami, z członkami Rady Pedagogicznej.

Wskazuje ona na potrzebę prowadzenia przez szkołę działań wychowawczych w zakresie:

1. Rozwijania u uczniów dociekliwości poznawczej ukierunkowanej na poszukiwanie prawdy, dobra i piękna w świecie.
2. Kształtowania postawy dialogu, umiejętności słuchania innych i rozumienia ich poglądów.
3. Opieki wychowawczej nad psychofizycznym rozwojem dziecka.
4. Stwarzania warunków do rozwoju dziecka zdolnego.
5. Pomocy w odkrywaniu własnych możliwości predyspozycji, talentów i ich twórczym wykorzystaniu.
6. Kształtowania umiejętności korzystania ze źródeł informacji.
7. Przygotowania wychowanków do rozumienia zasad partnerstwa między uczniami, nauczycielami, rodzicami i społeczności lokalną.
8. Umacniania więzi z krajem, narodem, regionem.
9. Wdrażania do rozumienia pojęć: tolerancja, prawo, obowiązek, godność.
10. Uczenia pozytywnego nastawienia wobec osób niepełnosprawnych.
11. Pomocy w określaniu i nazywaniu uczuć, stanów psychicznych i radzeniu sobie ze stresem.
12. Wdrażania postaw asertywnych.
13. Kształtowania właściwych postaw wobec współczesnych zagrożeń świata.
14. Zapoznania uczniów z historią regionu i kraju, a przez to kształtowanie postaw patriotycznych.
15. Kształtowania umiejętności oceny własnych zachowań, rozróżnienia dobra od zła oraz wykazania się odwagą cywilną i gotowości do ponoszenia konsekwencji popełnionych błędów.
16. Pomocy w poszukiwaniu drogą rzetelnej pracy celów życiowych i własnego miejsca w świecie.
17. Tworzeniu zdrowego i bezpiecznego środowiska szkolnego.

18. Uświadomienia uczniom życiowej użyteczności poszczególnych przedmiotów nauczania i całej edukacji na danym etapie.
19. Stwarzania możliwości eksponowania swojej wiedzy, zdolności, umiejętności i zainteresowań.
20. Stosowania technologii informacyjnej na zajęciach szkolnych i w pracy pozalekcyjnej w sposób bezpieczny.
21. Kształtowania postaw ekologicznych i prozdrowotnych.
22. Realizowania zadań z zakresu wychowania komunikacyjnego.
23. Wdrażania zasad savoir – vivre.
24. Doprowadzenia do uzyskania przez uczniów takich kompetencji, które jako absolwentowi będą niezbędne do osiągnięcia sukcesu w dorosłym życiu.

Wskazuje ona na potrzebę prowadzenia przez szkołę działań profilaktycznych w zakresie:

25. Dostarczenie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i tym samym umożliwienie racjonalnego wyboru.
26. Pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności społecznych i psychologicznych.
27. Rozwijanie możliwości podejmowania działań alternatywnych poprzez zaangażowanie uczniów w działalność pozytywną.
28. Wprowadzenie w świat wartości i norm, na których uczeń może się oprzeć w swoich wyborach.
29. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa uczniów także w świecie wirtualnym.

ANALIZA ZASOBÓW SZKOŁY.

Szkoła Podstawowa nr 16 w Gliwicach jest placówką, posiadającą bazę lokalową oraz odpowiednie wyposażenie sal lekcyjnych i pracowni, w których uczeń w sposób komfortowy i bezpieczny może się uczyć. Przemysłana organizacja zajęć lekcyjnych, pozalekcyjnych i przerw, zapewnia dziecku odpowiedni rozwój psychofizyczny i bezpieczeństwo. W czasie przerw uczniowie przebywają na korytarzach lub spożywają posiłek, będąc pod opieką licznych nauczycieli dyżurujących. W szkole istnieje możliwość wykupienia dla dziecka obiadów, przygotowywanych na miejscu, zgodnie ze wskazaniami żywieniowymi odpowiednimi dla dzieci w wielu szkolnym.

Zajęcia dydaktyczne i opiekuńcze prowadzone są przez nauczycieli, mających wykształcenie kierunkowe i odpowiednie przygotowanie pedagogiczne. Nauczyciele i wychowawcy zawsze podchodzą do dziecka indywidualnie, mając na uwadze jego potrzeby. Posiadają następujące cechy i kompetencje:

- Refleksja i plastyczność myślenia - warunkują twórczość pedagogiczną, zapobiegają schematom w nauczaniu i wychowaniu, umożliwiają przewidywanie skutków podejmowanych działań i eliminowanie z nich nieskutecznych czynności.
- Umiejętność budowania poczucia własnej wartości uczniów, wyrażania opinii o nich w taktownej formie, bez agresji, złośliwości i poniżania.
- Cierpliwość i wytrwałość pozwalają zrozumieć potrzeby dzieci w różnym wieku.
- Autentyczność - umiejętność bycia zawsze sobą.
- Poczucie sprawiedliwości.
- Umiejętność organizowania pracy dydaktycznej i różnych form aktywności uczniów, rozbudzania ciekawości i rozwijania zainteresowań oraz stymulowania do samorozwoju.
- Umiejętność rozładowywania przykrych przeżyć, napięć i lęków, stresów i frustracji.
- Poczucie humoru - umożliwia tworzenie przyjemnego klimatu w stosunkach nauczyciel-uczeń, łagodzi konflikty i zapobiega agresji.
- Umiejętność współpracy i współdziałania z rodzicami, wspólne opracowywanie strategii wychowania.
- Zdolność empatii - rozumienia wewnętrznego świata dziecka i wnikania w jego uczucia - warunkuje dobór właściwych metod wychowania i nauczania.
- Zdolność decentracji - umiejętność rozpatrywania wielu zdarzeń z pozycji ucznia, wchodzenia w jego rolę i patrzenia na świat z jego perspektywy.
- Zdolność dostrzegania zmian w postawach i rozwoju poznawczym uczniów.
- Odporność na trudności i wytrwałość w ich pokonywaniu.

- Dojrzałość emocjonalna - umożliwia rozważne dokonywanie ocen wielu sytuacji, powstrzymanie wybuchów złości, okazywanie opanowania. Przejawia się w cierpliwości, wytrwałości i umiejętności panowania nad sobą.
- Umiejętność aktywnego słuchania uczniów.
- Umiejętności diagnostyczne i terapeutyczne.
- Zdolność adaptacji do zmieniających się sytuacji, otwartość na innowacje pedagogiczne.
- Umiejętność stosowania urozmaiconych strategii nauczania, zachęcania do rozwijania myślenia krytycznego, rozwiązywania problemów i stosowania wiedzy w praktycznym działaniu.
- Zdolność racjonalnego programowania swego czasu pracy i czasu wolnego.
- Samoświadomość pełnionej roli.
- Umiejętność społecznego komunikowania się - dialog, rozmowa, dyskusja, negocjowanie itp.
- Samoakceptacja - wpływa na zdolność do odbioru krytycznych informacji na swój temat.

Nauczyciele i wychowawcy Szkoły Podstawowej nr 16 w Gliwicach w celu pełnej realizacji celów wychowawczo-profilaktycznych podejmują rozmowy i współpracę przede wszystkim z rodzicami uczniów, ale także z innymi instytucjami wspomagającymi pracę szkoły, takimi jak: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Policja, Straż Miejska, Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Centrum Pieczy Zastępczej i Wspierania Rodziny, Caritas i innymi według potrzeb.

CELE PROGRAMU WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNEGO.

Cele wychowawcze:

1. Wspomaganie harmonijnego rozwoju ucznia w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, społecznej i duchowej.
2. Wspomaganie ucznia w odnajdywaniu i rozwijaniu pasji.
3. Przygotowanie uczniów do prawidłowego funkcjonowania społecznego w relacjach z rówieśnikami i dorosłymi.
4. Wzbudzanie poczucia przynależności do grupy i własnej w niej wartości.
5. Integracja społeczności szkolnej.
6. Kształtowanie umiejętności komunikowania w grupie.
7. Przeciwdziałanie przemocy i agresji w społeczności szkolnej.
8. Budowanie poczucia tożsamości regionalnej, narodowej jako podstaw kształtowania postaw patriotyzmu.
9. Zapewnienie bezpieczeństwa w trakcie zajęć lekcyjnych, pozalekcyjnych oraz przerw.
10. Promocja zdrowia oraz wspomaganie uczniów w rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, społecznej i duchowej.

Cele profilaktyczne:

11. Kształtowanie kompetencji i odpowiedzialności dzieci w zakresie budowania postawy społecznie akceptowanej na podstawie Konwencji Praw Człowieka, życia w zdrowiu fizycznym i psychicznym, z dala od złych nawyków i nałogów, w oparciu o poczucie tożsamości i wiary we własne możliwości oraz w poczuciu więzi rodzinnej.
12. Reagowanie w sytuacjach rozpoznania pierwszych prób podejmowania zachowań ryzykownych poprzez odwołanie się do specjalistycznej pomocy.
13. Przeciwdziałanie przemocy w cyberprzestrzeni.

WIZJA SZKOŁY.

Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Gliwicach jest miejscem, w którym dziecko w atmosferze poczucia bezpieczeństwa, wzajemnego szacunku i zrozumienia oraz wsparcia ze strony nauczycieli, rodziców i środowiska lokalnego nabywa wiedzę i umiejętności, niezbędne do dalszego etapu kształcenia.

MISJA SZKOŁY.

Jesteśmy placówką bezpieczną i przyjazną ukierunkowaną na wszechstronny rozwój dziecka.

SYLWETKA ABSOLWENTA.

Absolwent Szkoły Podstawowej nr 16 w Gliwicach jest:

- odpowiedzialny, umie ponieść odpowiedzialność za swoje czyny i podejmowane decyzje, posiada umiejętność oceny własnych zachowań, rozróżnienia dobra od zła, wykazuje się odwagą cywilną i gotowością do ponoszenia konsekwencji popełnionych błędów, zna świat wartości i norm, na których może się oprzeć w swoich wyborach, czuje się odpowiedzialny za swoje zdrowie, rozwój psychofizyczny oraz drugiego człowieka, z którym nawiązuje relacje, poszukujący prawdy, dobra i piękna w świecie.
- samodzielny, potrafi bez udziału osób trzecich podejmować ważne dla niego decyzje, dotyczące jego samorozwoju, rozwijania pasji, przyszłości, potrafi samodzielnie wykonać czynności samoobsługowe wiążące się z dbałością o własny wygląd i zdrowie.
- kulturalny, zna i stosuje zasady i normy współżycia społecznego, potrafi stosować zwroty grzecznościowe adekwatne do wieku rozmówcy, zna zasady savoir – vivre, zna i stosuje zasady dialogu w kontakcie z drugim człowiekiem, posiada umiejętność słuchania innych i rozumienia ich poglądów, zna zasady partnerstwa między ludźmi.
- kreatywny, zna własne możliwości, predyspozycje, talenty i wykorzystuje je w kreowaniu swojej przyszłości, potrafi opracować strategię działania służącą szybszemu i efektywniejszemu osiągnięciu zamierzonych celów, umie poradzić sobie w trudnych sytuacjach, szuka optymalnych rozwiązań, potrafi skorzystać z wiedzy i pomocy innych.
- pracowity, podejmuje wysiłek umysłowy lub fizyczny, by osiągnąć zamierzony cel, nie zniechęca się porażką, wyciąga z niej wnioski i podejmuje ponowną próbę, wie, że sukces zależy głównie od jego pracy i zaangażowania, cieszy się sukcesem.

- aktywny fizycznie, lubi sport, uprawia sport, zna sposoby na aktywne spędzanie wolnego czasu, prezentuje postawy ekologiczne i prozdrowotne, zna i stosuje zasady higieny osobistej oraz racjonalnego żywienia, zna skutki zachowań ryzykownych i dokonuje racjonalnego wyboru, czuje się odpowiedzialny za swoje zdrowie i rozwój psychofizyczny, zna sposoby radzenia sobie ze stresem w sposób konstruktywny.

- empatyczny, potrafi wczuć się w sytuację drugiego człowieka i postawić się na jego miejscu, jest wrażliwy na krzywdę drugiego człowieka, chce pomóc drugiej osobie w sytuacji trudnej i kryzysowej, potrafi nazwać własne uczucia, stany psychiczne i zna sposoby radzenia sobie ze stresem.

- asertywny, potrafi powiedzieć "nie", gdy coś jest sprzeczne z jego wiedzą i przekonaniem, potrafi powiedzieć swoje zdanie, nie ulega naciskom grupy, zna skutki zachowań ryzykownych i dokonuje racjonalnego wyboru.

- otwarty na różnorodność, niepełnosprawność- rozumie pojęcia takie, jak: tolerancja, prawo, obowiązek, godność, ma pozytywne nastawienia wobec osób niepełnosprawnych, mających inny kolor skóry, pochodzenie, wyznających inną religię, czy mających inne poglądy, szanuje każdego człowieka.

- posługujący się poprawną polszczyzną, zna zasady poprawnej polszczyzny i stosuje je w praktyce, stosuje wypowiedzi złożone, pełne, oparte na wiedzy merytorycznej, ma bogaty zasób słów.

- posługujący się językiem obcym, zna i komunikuje się przynajmniej jednym językiem obcym, rozumie treści przekazywane w obcym języku, potrafi wypowiedzieć się w języku obcym, zna podstawowe słowa i podstawy gramatyki języka obcego.

- ma poczucie tożsamości narodowej wyrażane w patriotyzmie, czuje więź z krajem, narodem, regionem, zna i stosuje symbole narodowe, zna i śpiewa hymn Polski, szanuje symbole narodowe, zna historię Polski, potrafi celebrować, czcić, świętować święta narodowe, wie, co oznacza być patriotą i jak go wyrażać na co dzień.

- odpowiedzialnie korzystający z Internetu, posiada wiedzę na temat bezpiecznych sposobów korzystania i możliwości wykorzystania internetu na co dzień, zna zagrożenia płynące z komunikacji w sieci, potrafi wyszukać i korzystać treści odpowiednich dla jego wieku, wie, do kogo zwrócić się o pomoc w sytuacjach niepewnych lub niebezpiecznych w kontaktach w sieci.

- posiadający umiejętność uczenia się, umie korzystać z wielu źródeł informacji, zna i rozumie życiową użyteczność poszczególnych przedmiotów nauczania i całej edukacji, eksponuje swoją wiedzę, zdolności, umiejętności i zainteresowania, dzieli się nimi z innymi, zna aktywne i skuteczne metody nabywania wiedzy, stosuje je w praktyce, wie, że efektywna nauka wymaga systematyczności, potrafi korzystać informacji zwrotnej od nauczyciela, w zdobywaniu wiedzy i umiejętności wie, że jest ona ważniejsza od stopni szkolnych, organizuje przy pomocy nauczyciela swój proces "uczenia się".

CEREMONIAŁ I TRADYCJE SZKOŁY.

Szkoła na Trynku została otwarta w listopadzie 1954 roku. Wówczas pełna nazwa szkoły brzmiała: Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 16 w Gliwicach, w następnym roku jej nazwa zmieniona została na Szkoła Podstawowa i Liceum Ogólnokształcące, w 1958 roku była to już Publiczna Szkoła Powszechna, a od 1961 roku datuje się nazwa Szkoła Podstawowa Nr 16. Osiedle Trynek bardzo się rozbudowało szczególnie w latach pięćdziesiątych. Przybywało dzieci do klas młodszych, dlatego w roku 1958 klasy licealne zostały zlikwidowane. W szkole od początku przywiązywano wiele uwagi do tradycji narodowych, które wpisały się w tradycje szkoły. Każdy uczeń Szkoły Podstawowej nr 16 w Gliwicach ma prawo do poznania historii szkoły, jej znaczenia i osiągnięć na rzecz społeczności lokalnej. Ceremoniał szkoły jest częścią tradycji szkoły stanowiącą istotny element programu wychowawczo-profilaktycznego.

W skład ceremoniału szkolnego wchodzi:

- symbole narodowe oraz symbole miasta prezentowane podczas ważnych uroczystości,
- hymn Polski, śpiewany podczas ważnych uroczystości narodowych,
- uroczyste ślubowanie uczniów klas pierwszych i pasowanie na ucznia,
- uroczyste rozpoczęcie i zakończenie roku szkolnego, w tym pożegnanie absolwentów,
- stałe ważne uroczystości szkolne i święta narodowe, wpisane w harmonogram pracy szkoły, dekoracja budynku szkoły flagami państwowymi.

EWALUACJA PROGRAMU.

Ewaluacja Programu Wychowawczo-Profilaktycznego dokonywana jest co roku, na podstawie analizy dokumentacji szkolnej pod kątem realizacji celów wychowawczych i profilaktycznych poprzez przeprowadzenie następujących działań:

1. Ważne wydarzenia w życiu szkoły (raport z realizacji).
2. Akcje społeczne i charytatywne (raport z realizacji).
3. Lekcje wychowawcze (wyniki ankiety dla nauczycieli).
4. Zajęcia pozalekcyjne (wyniki ankiety dla nauczycieli).
5. Działania biblioteczne (sprawozdanie z działań bibliotecznych).
6. Działania świetlicowe (sprawozdanie z działań świetlicowych).
7. Innowacje pedagogiczne (sprawozdanie z realizacji innowacji).
8. Zajęcia wychowania do życia w rodzinie (sprawozdanie z realizacji zajęć).
9. Programy nauczania (sprawozdanie z realizacji programów nauczania).
10. Przeprowadzenie Ankiety Absolwenta dla rodziców i dzieci w kl. VIII (II semestr nauki)
– wyniki ankiety.